

Rahandusministri 29. novembri 2010. a määruse nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu eesmärk on muuta rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ (edaspidi *määrus*) kehtestatud vorme, et tagada nende kooskõla eelnõu arvamuse avaldamise ajal Riigikogu menetluses oleva ning 2023. aasta 1. jaanuaril jõustuma kavandatud tulumaksuseaduse (edaspidi *TuMS*) muudatustega.

TuMS § 23 muutmise alusel tõstetakse füüsilise isiku maksuvaba tulu 6000 eurolt 7848 euronni aastas, s.t 500 eurolt 654 euronni kuus. Eelnimetatud muudatus ei puuduta vanaduspensionialisi isikuid, kellele hakkab 1. jaanuarist 2023. aasta kehtima maksuvaba tulu keskmise vanaduspensionil ulatuses (2022. aasta suveprognoosi kohaselt on 2023. aastal keskmine vanaduspension 704 eurot) ning kelle tulule regresseeruv maksuvaba tulu ei kohaldu. Keskmise vanaduspensionil suurus TuMS tähenduses kehtestatakse maksustamisperioodiks vastava eelarveaasta riigieelarve seadusega.

Määrust täiendatakse virtuaalvääringus (krüptovaras) tehtud väljamaksete deklareerimise sätetega. Tulumaksuga maksustatakse virtuaalvääringus makstud palga- ja dividenditulu, antud erisoodustused, tehtud kingitused, annetused ning ettevõtlusega ja põhikirjalise tegevusega mitteseotud kulud. Väljamaksja arvutab ümber virtuaalvääringus tehtud väljamakse eurodeks ja ta on kohustatud pidama kinni tulumaksu ning vajadusel maksuma sotsiaalmaksu ja sotsiaalkindlustusmaksed.

1.2. Eelnõu ettevalmistajad

Määruse eelnõu on koostanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialist Jelena Reiman (tel: 611 3402, e-mail: jelena.reiman@fin.ee) ja maksu- ja tollipoliitika osakonna nõunik Kairi Ani (tel: 611 3052, e-mail: kairi.ani@fin.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna nõunik Agnes Peterson (tel: 611 3161, e-mail: agnes.peterson@fin.ee). Eelnõu toimetab keeleliselt personali- ja õigusosakonna keeleteoimetaja Sirje Lilover (tel: 611 3638, e-mail: sirje.lilover@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu on arvamuse avaldamiseks esitamise ajal Riigikogu menetluses oleva tulumaksuseaduse muutmise seaduse 706 SE rakendusakt (plaanitud jõustuma 1. jaanuaril 2023. a).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu § 1 kohaselt asendatakse määruse lisad 1–3, 7–8¹, 13 ja 27 käesoleva määruse lisadega (lisatud).

Lisa 1 vormi TSD „Tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensionil makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsioon“ muutmine.

Vormi TSD esitab TuMS § 40 lõikes 1 nimetatud tulumaksu kinnipidaja, samuti maksukohustuslane, kes tegi maksustamisperioodil tulumaksuga maksustatavaid väljamakseid või kulusid, ning sotsiaalmaksuseaduses nimetatud maksumaksja. Deklaratsiooni esitab ka töötuskindlustuse seaduse

nimetatud töandja ja kogumispensionide seaduse sätestatud maksukohustuslane, kellel on seadusest tulenev maksukohustus.

Vormi on täiendatud virtuaalvääringu sätetega, mille all mõeldakse mh krüptovara. Mõiste krüptovara on virtuaalvääring rahapesu ja terrorismi tõkestamise seaduse tähenduses, ehk vahetusvääring, mida kasutatakse näiteks kaupade või teenuste müümisel, ostmisel või vahetamisel ning mille eesmärgiks on säilitada krüptovara väärtust. Krüptovara hulka kuuluvad näiteks Bitcoin, Ether, Litecoin jms. Krüptovaras saadud tulu arvutatakse ümber eurodeks. Krüptovara keskmise vahetuskursi leidmisel on abiks turuülevaade.

Turutingimustel tehingu korral võib kasutada turuhinnana ka selle keskkonna vahetuskurssi, kus tehing toimus. Kui keskkonnas, kus tehakse tehinguid virtuaalvääringutes, on toodud vahetuskurss muu traditsioonilise valuuta kaudu (näiteks USA dollar), siis arvestatakse ümber summa eurodeks, kasutades Euroopa Keskpanga päevakurssi Eesti Panga veebilehelt „Valuutakursid“.

Lisa 2 vormi TSD lisa 1 „Residendist füüsilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse ning arvatud sotsiaalmaks ja töandja töötuskindlustusmakse“ muutmise on tingitud TuMS § 23 lõigete 1 ja 2 muutmisest, mille eesmärk on tõsta füüsilise isiku maksuvaba tulu 6000 eurolt 7848 euroni aastas, st 500 eurolt 654 euroni kuus.

Eelnimetatud muudatus ei kehti vanaduspensioniealistele isikutele. 1. jaanuaril 2023. a jõustuva TuMS § 23⁵ alusel kehtestatakse maksuvaba tulu vanaduspensioniiikka jõudnud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi (edaspidi *lepinguriik*) residendist füüsilisele isikule ning isik saab alates maksustamisperioodist, mil ta jõuab vanaduspensioniiikka, oma maksustatavast tulust maha arvata maksuvaba tulu kuni kaheteistkümnekordse keskmise vanaduspensioni ulatuses sõltumata isiku tulu suurusest. Kui isik jõuab vanaduspensioniiikka maksustamisperioodi jooksul, näiteks 1. detsembril, rakendatakse vanaduspensioniealise maksuvaba tulu terve maksustamisperioodi eest, see tähendab 1. jaanuarist ning üldist maksuvaba tulu ei rakendata.

Kui kalendrikuus väljamakstud pension on väiksem kui vanaduspensioniealise maksuvaba tulu kuus, võib vahe maha arvata TuMS § 42 lõikes 2¹ nimetatud väljamaksetest. Kui kalendrikuus väljamakstud pension ja TuMS § 42 lõikes 2¹ nimetatud väljamaksed on väiksemad kui vanaduspensioniealise maksuvaba tulu kuus, arvab väljamaksja maksumaksja kirjaliku avalduse alusel vahe maha maksumaksjale tehtud §-s 41 nimetatud väljamaksetest (palk ja muud väljamaksed).

Näiteks füüsilise isiku pension on 500 eurot kuus, kohustusliku kogumispensioni väljamakse 100 eurot kuus ja palk 1000 eurot kuus. Sotsiaalkindlustusamet arvab pensioni maksmisel maksuvaba tulu maha pensionilt: $500 - 704 = -204$. Pensioni maksuvaba tulu jääki 204 eurot saab maha arvata Pensionikeskus kohustusliku kogumispensioni väljamakselt: $100 - 204 = -104$. Jääki 104 eurot saab maha arvata palgast. Tulumaksu tuleb tasuda: $1000 - 104 = 896$ eurolt.

Tulenevalt TuMS § 42 lõike 2³ muutmisest ei pea vanaduspensioniiikka jõudnud isik esitama Sotsiaalkindlustusametile avaldust maksuvaba tulu arvestamiseks, sest Sotsiaalkindlustusamet arvestab vanaduspensioniealise maksuvaba tulu vanaduspensioniiikka jõudnud isiku pensionist automaatselt.

Vormi TSD lisa 1 kehtiva redaktsiooni kohaselt näidatakse koodil 1150 enne tulumaksu kinnipidamist maha arvatud regresseeruv maksuvaba tulu liik 610 (TuMS § 42 lõige 1), mida rakendatakse kõikidele väljamakse liikidele, kui lepinguriigi residendist füüsiline isik ei ole vanaduspensionieas või tema vanaduspensioniiiga ei saabu maksustamisperioodil (kalendriaastal).

1. jaanuaril 2023. a jõustuva TuMS § 42 lõike 1³ alusel täiendatakse vormi TSD lisa 1 maksuvaba tulu liigiga 650, mida rakendatakse väljamakse liikidele juhul, kui lepinguriigi residendist füüsiline isik on vanaduspensionieas või tema vanaduspensioniiiga saabub maksustamisperioodil (kalendriaastal).

Lisa 3 vormi TSD lisa 2 „Mitteresidendist füüsilistele või juriidilistele isikutele tehtud väljamaksed, kinnipeetud tulumaks ja töötuskindlustusmaksed ning arvutatud sotsiaalmaks ja töötuskindlustusmaksed. Aktsiaseltsifondidele või lepingulistele investeerimisfondidele tehtud väljamaksed ning kinnipeetud tulumaks” muudatused on seotud Eelnõuga tehtavad muudatused on seotud 1. jaanuaril 2023. a jõustuva TuMS § 42 muutmisega, mille kohaselt kehtestatakse vanaduspensionieas lepinguriigi residendist füüsilisele isikule maksuvaba tulu kuni keskmise vanaduspensionini ulatuses.

Tulenevalt TuMS § 23 lõike 1 muutmisest ja uue § 23⁵ kehtestamisest täiendatakse vormi TSD lisa 2 maksuvaba tulu liikidega 2610 (regresseeruv maksuvaba tulu) ja 2620 (pensioniiikka jõudnud isiku mitteregresseeruv maksuvaba tulu). Koodidel 2154 ja 2155 näidatakse tulumaksu kinnipidamisel maha arvatud maksuvaba tulu järgmise loetelu alusel: 2610 – maksuvaba tulu liik (TuMS § 42 lõige 1) rakendatakse lepinguriigi residendist füüsilisele isikule tehtud väljamaksele, kui lepinguriigi residendist füüsiline isik ei ole vanaduspensionieas või tema vanaduspensioniiikka ei saabu maksustamisperioodi kalendriaastal, ning 2650 – maksuvaba tulu liik (TuMS § 42 lõige 1³) rakendatakse lepinguriigi residendist füüsilisele isikule tehtud väljamaksele juhul, kui isik on vanaduspensionieas või jõuab vanaduspensioniiikka maksustamisperioodil (kalendriaastal).

Lisade 7, 8 ja 8¹ muudatused on tehnilist laadi ning ei vaja selgitamist.

Lisa 13 vormil INF1 „Dividendide ja omakapitalist tehtud väljamaksete saajate deklaratsioon” näidatakse maksustamisperioodil väljamakstud dividendid, sealhulgas krüptovaras makstud dividendid, vormi TSD lisas 7 toodud andmete alusel ning dividendide saajad. Vormi muutmisega täpsustatakse, et kui isikule on kalendrikuu jooksul tehtud ühe väljamaksja poolt ühesuguseid väljamakseid, siis need väljamaksed summeeritakse.

Lisa 27 vormi INF17 „Usaldusfondi kalendriaastal saadud tulu ja fondi osanikele omistatud tulu deklaratsioon” kehtiva redaktsiooni kohaselt näidatakse koodil 27180 osanikule omistatud tulult välismaal kinni peetud või tasutud tulumaks. Koodi 27180 täiendatakse Eestis füüsilisele isikule TuMS § 18 lõikes 1³ nimetatud juhul madalama maksumääraga (7%) kinni peetud tulumaksuga.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus eelnõuga seotud küsimusi ei reguleeri.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga muudetakse rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ kehtestatud deklaratsioonivorme, mis viiakse kooskõlla TuMS muudatustega. Täpsustatakse deklaratsioonivormide täitmise korda.

Eelnõu peamiseks mõjuks on riigi maksutulude suurenemine läbi tuludeklaratsioonide esitamise ja juriidiliste isikute makstava tulumaksu.

Eelnõuga ei kaasne ettenähtavaid sotsiaalseid tagajärgi ega mõjusid riigi julgeolekule, rahvusvahelistele suhetele, keskkonnale, regionaalarengule ega riigi- või kohaliku omavalitsuse asutuste töökorraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Mõjusid on analüüsitud määruse aluseks olevate tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduste menetlemisel.

Määruse rakendamine eeldab maksuhaldurilt IT-arenduste tegemist seoses deklaratsioonivormide muutmisega, mis kaetakse Maksu- ja Tolliametile eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse 2023. aasta 1. jaanuarist.

7. Määruse kooskõlastamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksumaksjate Liidule, Eesti Raamatupidajate Kogule ning Audiitorkogule.

